

NOTAT

18. august 2011

/ lvm-ft

Spørgsmål nr. 1 fra Socialdemokraterne

Der ønskes fremlagt en stresstest jf. de analyser Nationalbanken jævnligt udarbejder for sektoren.

Svar

Der laves forskellige stress-test af den danske pengeinstitutsektor. Finanstilsynet laver stress-test, den europæiske banktilsynsmyndighed gennemfører europæiske stress-test, som også omfatter de største danske institutter, og Nationalbanken udarbejder og offentliggør jævnligt makroøkonomiske stress-test af den danske pengeinstitutsektor.

Den seneste analyse fra Nationalbanken blev offentliggjort i maj d.å. i rapporten Finansiell Stabilitet 2011 (kapitel 4). Nationalbankens hovedkonklusion var, at de større danske pengeinstitutter samlet set under de nuværende kapitalkrav er kapitaliserede til at imødegå den forventede økonomiske udvikling.

Hovedkonklusion

Stresstesten viser, at de større danske pengeinstitutter samlet set under de nuværende kapitalkrav er kapitaliserede til at imødegå både den forventede økonomiske udvikling og en mere negativ udvikling end forventet. De nye kapitaldækningsregler, som forventes indfaset fra 2013, vil stramme kravene til bankernes kapital. Under disse krav er dele af sektoren ikke tilstrækkeligt kapitaliserede til at modstå negative stød til den økonomiske udvikling. Pengeinstitutterne bør i deres kapitalplanlægning tage højde herfor og anvende indfasningsperioden til at forbedre kapitalgrundlaget. Institutterne skal være opmærksomme på, at der på kapitalmarkederne kan være en forventning om, at de lever op til kravene tidligere.

NOTAT

18. august 2011

/rpi-dep

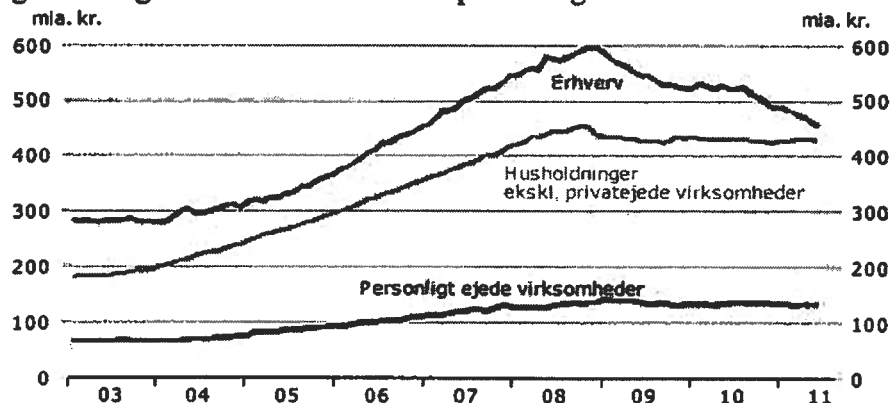
Spørgsmål nr. 2 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en gennemgang af udviklingen i pengeinstitutternes udlån til erhvervsvirksomheder over de sidste 12 mdr. herunder en redegørelse for udviklingen i rentemarginalen og øvrige kreditomkostninger. Udviklingen bedes om muligt opdelt på landsdele.

Svar

Pengeinstitutternes udlån til erhvervsvirksomheder er faldet siden midten af 2010 og var 12,8 pct. lavere i juni 2011 i forhold til juni 2010. Pengeinstitutternes udlån til husholdningerne kan splittes op i udlån til personligt ejede virksomheder og udlån til husholdninger ekskl. personligt ejede virksomheder. Udlån til personligt ejede virksomheder, som eksempelvis landbrug, håndværkere og serviceerhverv, hvor ejeren hæfter med sin formue for virksomhedens forpligtigelser, faldt med ca. 2,6 pct. på årsbasis i juni, men udlånsniveauet har dog været forholdsvist stabilt siden midten af 2009. Udlån til husholdninger ekskl. personligt ejede virksomheder har stort set været uændret siden 2009, se figur 1.

Figur 1 Pengeinstitutternes udlån til private og erhverv

Kilde: Nationalbanken.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Sæsonkorrigerede tal.

Det seneste fald i pengeinstitutternes udlån kan blandt andet henføres til de gennemførte omstruktureringer af forretningsområder i Finansiell Stabilitet A/S, som flytter en del af udlånet ud af MFI-statistikken, og herudover blandt andet til dels realiserede tab på udlån, dels at enkelte herværende udenlandske banker har flyttet dele af udlånet til deres enheder i

udlandet. Det betyder, at udlånet ikke længere indgår i den danske statistik.¹

Faldet i pengeinstitutternes udlån til erhverv viser sig inden for de fleste erhvervssektorer. Især udlån til fremstillingsvirksomheder er faldet og var 24 pct. lavere i 2. kvartal 2011 end året før. Bygge- og anlægsvirksomhed har også oplevet et væsentligt fald på 20 pct. i udlånet, og udlån til fast ejendom er faldet med knap 15 pct. Faldet i udlån har været lidt mindre for landbrug m.m., transport m.m., Hotel- og restaurantvirksomhed og engros- og detailhandel som er faldet med 3-8 pct. Det største fald i pengeinstitutternes udlån er over for informations- og kommunikationsbranchen, men denne branche har gennem det seneste år haft et pænt indlånsoverskud i forhold til udlånene på 39 pct., hvilket kan være en forklaring på den lavere låneaktivitet. De fleste andre private brancher har et indlånsunderskud, se tabel 1.

Tabel 1 Pengeinstitutternes udlån til forskellige erhvervsbrancher

Pct.	Andel af samlet udlån*	Årlig vækst i udlån	Indlånsoverskud i forhold til udlån
	2. kv. 2011		gnst. seneste 4 kvartaler
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	10,7	-3,3	(-)89
Råstofindvinding	0,3	50,2	58
Fremstillingsvirksomhed	14,7	-23,9	(-)61
El-, gas- og fjernvarmeforsyning	4,3	4,9	(-)64
Vandforsyning; kloakvæsen og affaldshåndtering	0,4	15,0	101
Bygge- og anlægsvirksomhed	4,3	-19,9	(-)50
Engroshandel og detailhandel	13,5	-2,7	(-)52
Transport og godshåndtering	6,3	-7,7	(-)40
Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed	1,6	-5,9	(-)56
Information og kommunikation	1,5	-38,7	39
Fast ejendom	21,2	-14,1	(-)67
Liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	4,6	-10,9	39
Administrative tjenesteydelser og hjælpetjenester	3,4	6,6	(-)51
Offentlig forvaltning og forsvar; socialsikring	5,1	15,2	(-)17
Undervisning	0,5	1,6	188
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	1,3	-0,4	88
Kultur, forlystelser og sport	0,8	-3,0	10
Andre serviceydelser	1,0	-15,7	131
Private husholdninger med ansat medhjælp m.m.	0,0	-29,6	37
Ekstraterritoriale organisationer og organer	0,0	50,0	(-)33
Uoplyst	4,4	-21,8	(-)12

Kilde: Nationalbanken, Økonomi- og Erhvervsministeriet

* Andel af samlet udlån ekskl. udlån til finansiel sektor.

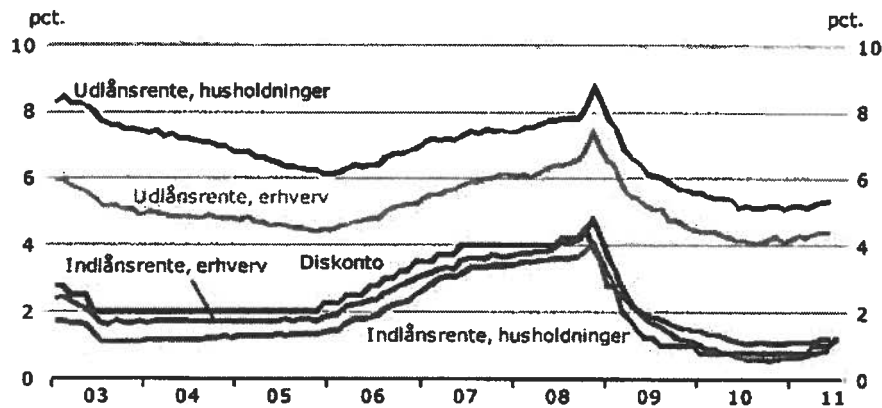
Der sker fortsat en forskydning af finansieringen af lån i retning mod realkreditinstitutterne og væk fra pengeinstitutterne. Det ses ved, at faldet i pengeinstitutternes udlån siden slutningen af 2008 modsvares af stigende udlån i realkreditinstitutterne.

De udlånsrenter, som erhvervsvirksomhederne i gennemsnit betaler til pengeinstitutterne, har siden sommeren 2010 ligget lige over 4 pct. I juni 2011 var den 4,4 pct. Udlånsrenterne på lån til husholdningerne har de seneste to år ligget omkring ét procent point højere end til erhvervsvirksomhederne.

¹ Se også Finansiell Statistik Nyt "Balance- og strømstatistik for MFI-sektoren", Nationalbanken, 28. april 2011.

somheder. Indlånsrenterne, som tilbydes erhvervsvirksomheder og husholdninger, er fortsat meget tæt på lavpunktet i 2010, se figur 2.

Figur 2 Udlånsrenter, indlånsrenter og diskonto

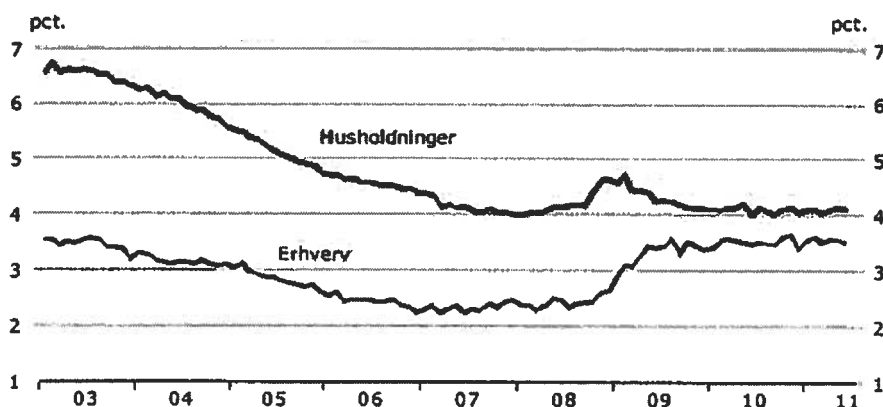

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Eksisterende lån. Alle/uspecificerede løbetider i pengeinstitutter.

Rentemarginalen over for erhverv, som beregnes ud fra et bredt baseret gennemsnit af pengeinstitutternes udlånsrenter fratrukket indlånsrenter, ligger i den øvre del af det interval omkring 3,2-3,6 pct., hvori de har ligget siden midten af 2009. Et tilsvarende niveau for rentemarginalen var gældende i 2003, hvor rentemarginalen i gennemsnit lå på 3,5 pct. Pengeinstitutternes rentemarginal over for husholdninger har det seneste år ligget lige over 4 pct., hvilket nogenlunde svarer til niveauet inden finanskrisisens start, se figur 3.

Figur 3 Rentemarginal på lån til husholdninger og erhverv

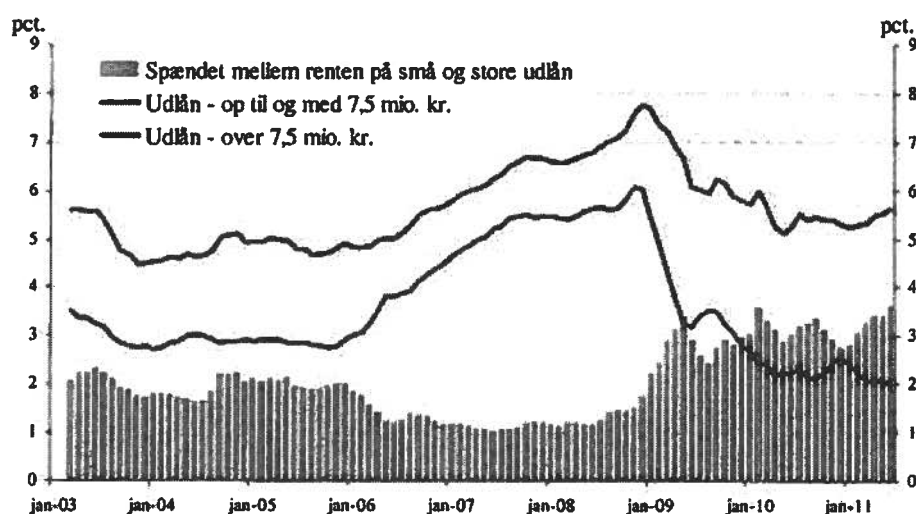
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Rentemarginalen er forskellen mellem effektiv udlånsrente og effektiv indlånsrente.

Renterne på nye lån, som erhvervsvirksomhederne optager i pengeinstitutterne, er ligesom renterne på eksisterende lån faldet siden 2008. Det er imidlertid hovedsageligt renten på store nye lån (over 7,5 mio. kr.), som er faldet og lå tæt på 2 pct. i juni 2011. For mindre nye lån (under 7,5

mio. kr.) er renten steget siden december 2010 og ligger nu på omkring 5½ pct., se figur 4. Erhvervsvirksomheder, som kun låner et mindre beløb, betaler således en højere rente. Sandsynligvis skyldes det primært en større brug af sikkerhedsstillelse i forbindelse med større lån, men det kan også være en indikation på, at mindre virksomheder, som typisk låner mindre beløb, betaler en højere rente. Hertil kommer, at udviklingen i pengeinstitutternes nye udlån målt i mio. kroner har været nogenlunde ens for store og små nye lån, og pengeinstitutterne låner således store såvel som små beløb ud.

Figur 4 Pengeinstitutternes renter på nye lån til erhvervsvirksomheder

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Renter på nye lån (ekst. kassekreditter) til erhvervsvirksomheder med en rentebindingsperiode på op til og med 1 år. Disse lån har siden 2003 udgjort omkring 90 pct af nye lån, hvor resten udgøres af nye lån med længere rentebindingsperioder. 3 måneders glidende gennemsnit.

Ifølge udlånsredegørelserne for andet halvår af 2010, som pengeinstitutterne indberetter til Økonomi- og Erhvervsministeriet, har nogle få af institutterne øget deres rentemarginal i første halvår af 2010. Disse institutter begrundes det med høj risiko for tab, højere finansieringsomkostninger og omkostninger til Bank- og Kreditpakken. Der er ikke nogen pengeinstitutter, som har indberettet nogen ændring i deres kreditrelaterede gebyrer eller provisioner i andet halvår af 2010.

Der er ingen tilgængelig statistik, som belyser udviklingen i udlån eller renter fordelt på landsdele.

NOTAT

18. august 2011

/ kvm-ft

Spørgsmål nr. 3 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en gennemgang af de initiativer Finanstilsynet har igangsat og kan igangsætte i pengeinstitutter under skærpet tilsyn. Herunder, om det er muligt at afsætte bestyrelser og direktioner.

Svar

Finanstilsynet kan sætte et pengeinstitut på skærpet tilsyn. Det vil typisk ske, hvis instituttets udlån har en ringe bonitet og begrænset kapitaloverdækning, men kan også ske i andre tilfælde, fx hvis Finanstilsynet har reservationer over for et instituts ledelse, risikostyring og/eller forretningsmodel. Skærpet tilsyn medfører, at institutterne følges meget tæt af Finanstilsynet både ved hyppige inspektioner og anden løbende overvågning.

Et eksempel på tættere løbende overvågning er, at den årlige gennemgang af solvensbehov for disse institutter sker hurtigere end for institutter med en mere almindelig risikoprofil. De hyppigere inspektioner er rettet mod det område, der er årsagen til, at virksomheden er på skærpet tilsyn. Det vil for pengeinstitutter typisk være kreditområdet, hvorfor der oftere foretages kreditundersøgelser af sådanne institutter end i institutter af en tilsvarende størrelse.

Finanstilsynet indgrebsmuligheder over for disse institutter er de samme som for øvrige institutter. De er dog i sagens natur mere relevante her, og vil hyppigere blive anvendt.

Finanstilsynet har en række indgrebsmuligheder, når et institut ikke overholder den finansielle lovgivning, eller når det drives på en måde, der indebærer, at instituttet i fremtiden ikke vil kunne overholde den finansielle lovgivning.

Finanstilsynet vil ofte – i første omgang - anvende det indgreb at påbyde, at forholdet bliver bragt i orden inden for en passende frist. Ligesom Finanstilsynet også kan politianmelde konkrete overtrædelser.

Hvis et institut ikke overholder den finansielle lovgivning, kan Finanstilsynet i yderste konsekvens inddrage instituttets tilladelse. Dette vil fx kunne ske, når et institut ikke lever op til lovens kapitalkrav. Dette er som bekendt sket for en række pengeinstitutter på skærpet tilsyn inden for de seneste år.

Finanstilsynet har endvidere mulighed for at gribe ind på et tidligere tidspunkt, hvis der er en "ikke uvæsentlig risiko" for, at virksomheden vil miste sin tilladelse som følge af indre eller udefra kommende forhold. I sådanne situationer kan Finanstilsynet påbyde konkrete foranstaltninger for at rette op på virksomhedens økonomiske situation. Det giver mere tid og manøvrerum til at bringe forholdene i orden, mens virksomheden stadig opfylder lovgivningens krav til for eksempel kapitalforhold. Det skal ses i sammenhæng med, at Finanstilsynet har fået hjemmel til at vurdere holdbarheden af de enkelte virksomheders forretningsmodeller og til at bruge vurderingerne aktivt i tilsynsarbejdet. Denne mulighed for at lægge begrænsninger på et pengeinstituts aktiviteter er pt. konkret anvendt i forhold til et af pengeinstitutterne på skærpet tilsyn.

For at få belyst et instituts forhold nærmere, har Finanstilsynet også mulighed for at påbyde et instituts ledelse at lade udarbejde en redegørelse for instituttets økonomiske stilling og fremtidsudsigter.

For nærmere undersøgelse af forhold, som ligger uden for Finanstilsynets sædvanligt forekommende undersøgelser, har Finanstilsynet mulighed for at påbyde et pengeinstitut at afholde udgifterne til, at der bliver foretaget en uvildig undersøgelse af forholdene af en eller flere sagkyndige personer.

For så vidt angår medlemmerne af bestyrelsen og direktionen i et pengeinstitut indeholder lov om finansiel virksomhed krav om, at de hver især skal vurderes egnede og hæderlige (fit & proper) til at bestride stillingen eller hvervet. I tilfælde af at et ledelsesmedlem vurderes ikke længere at opfylde disse krav, fx fordi medlemmet har udvist en uansvarlig adfærd i sin ledelse af instituttet, kan Finanstilsynet påbyde en bestyrelse at afsætte et medlem af direktionen eller påbyde et bestyrelsesmedlem at nedlægge sit hverv. Hvis virksomheden ikke opfylder påbuddet, kan Finanstilsynet inddrage pengeinstituttets tilladelse.

Kravene til egnethed og hæderlighed er blevet strammet ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. juli 2010. I forbindelse med reglernes ikrafttræden, har Finanstilsynet strammet sin praksis på området og udarbejdet forretningsgange, der afspejler ændringen af reglerne. I praksis betyder dette, at ledelsesmedlemmer skal godkendes særskilt i forhold til hver enkelt ledelsespost. Ændringen har endvidere gjort det muligt for Finanstilsynet at inddrage hensynet til den fortsatte tillid til den finansielle sektor som et parameter i vurderingen af, om ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder lever op til lovgivningens krav.

I februar 2011 opgjorde Finanstilsynet, at der som følge af stramningerne var rejst 7 fit & proper sager indenfor det seneste år, heraf 3 sager mod direktører i pengeinstitutter. Der er truffet afgørelse i tre sager, mens de øvrige er afsluttet ved, at de pågældende personer har forladt ledelsen i den pågældende virksomhed inden, der er truffet en formel afgørelse.

Efterfølgende har Finanstilsynet indledt yderligere 6 sager, men har endnu ikke truffet formel afgørelse i disse. Der har heriblandt også været ledelsesmedlemmer i virksomheder på skærpet tilsyn.

NOTAT

18. august 2011

/ ara-h

Spørgsmål nr. 4 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en beskrivelse af, hvor mange pengeinstitutter, der er afskåret fra funding på det internationale pengemarked, samt en beregning af, hvor meget dyrere det er blevet for de større banker at funde sig.

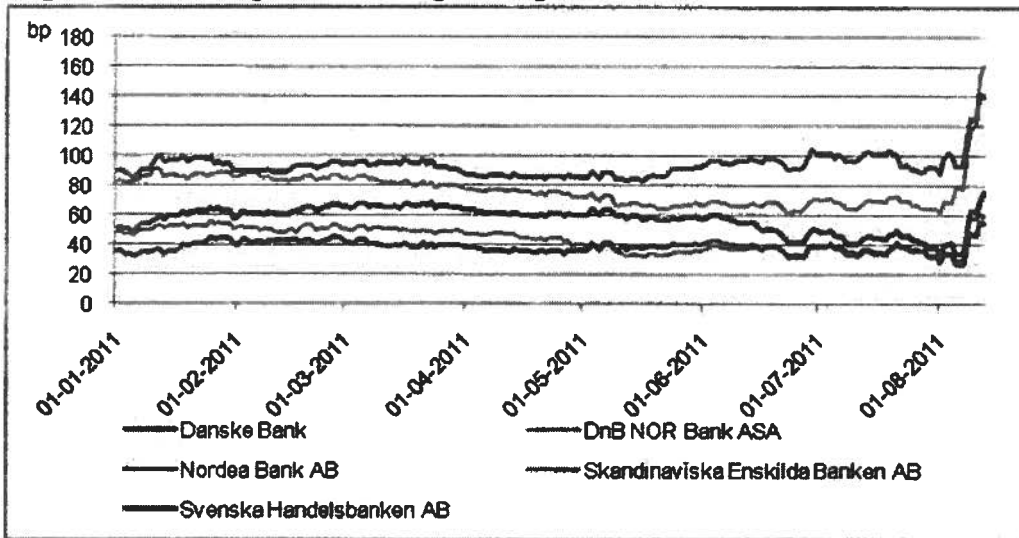
Svar

Aktuelt er det Finanstilsynets opfattelse, at der generelt er betydelig nervøsitet blandt seniorgældsinvestorer over for danske banker. Tendenser i det internationale kapitalmarked efter sammenbruddene i Amagerbanken og Fjordbank Mors og de mange ratingnedjusteringer peger i retning af, at en række investorer har reduceret deres kreditfaciliteter til danske banker. Samtidig har de øget prisen herfor, sænket løbetiden og endda i nogen tilfælde – særligt i forhold til de mindre og mellemstore institutter – helt lukket for adgangen til kredit.

Det er Finanstilsynets opfattelse, at krisen i foråret og særligt henover sommerferien har forstærket disse tendenser. Som følge af den nuværende globale usikkerhed, vil det formentlig være udfordrende for selv større danske banker at lave større udstedelser med lang løbetid, men noget tilsvarende kan gøre sig gældende for også udenlandske banker givet af årsagen er global usikkerhed snarere end specifikke danske forhold.

Udviklingen i seniorgældsmarkedet fra januar til august 2011 viser, at de store fastforrentede længerevarende obligationsudstedelser er blevet betydeligt dyrere for de største banker og det med en reduceret løbetid. Figur 1 viser udviklingen på det sekundære marked (marked for gæld, der allerede er udstedt, og som sælges igen) for udvalgte seniorgældsudstedelser for Danske Bank og andre store nordiske banker. Det fremgår, at prisen generelt er stigende. Der har frem til for ganske nylig været en dårligere udvikling for Danske Bank end for de øvrige nordiske banker.

Det bemærkes, at der kan være flere årsager til forskellene. Udover de mulige effekter af Amagerbanken og Fjordbank Mors, er Danske Banks regnskaber trods lave nedskrivninger i forhold til den danske banksektor fortsat er præget af nedskrivninger, der er højere end i de andre store skandinaviske banker.

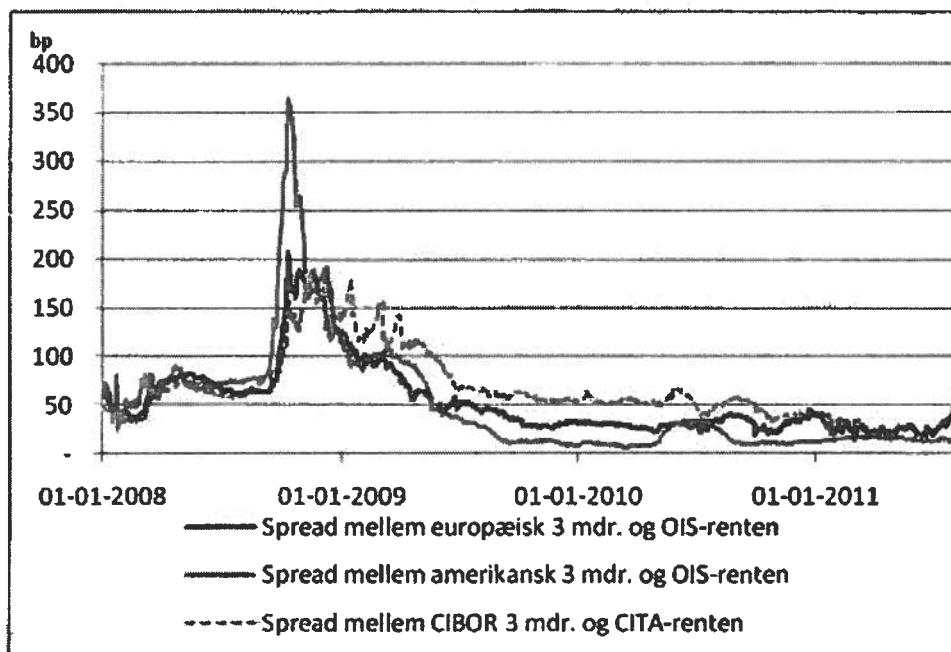
Figur 1. Udviklingen for udvalgte obligationsudstedelser

Kilde: Bloomberg

Note: Udstedelserne er alle fastforrentede. Løbetiden samt det udstedte beløb for hver enkelt bank er som følger: Danske Bank: 5-årig, 1.500.000 EUR, Nordea Bank AB: 5-årig, 2.000.000 EUR, DnB NOR Bank ASA: 5-årig, 2.000.000 EUR og Skandinaviska Enskilda Banken AB: 5-årig, 1.000.000 EUR. Spændet måles ift. den såkaldte Asset Swap Spread (ASW). ASW er et udtryk for den risikopræmie, investorerne vil have for at placere penge i de respektive obligationer.

Tilsvarende bærer prisudviklingen på de kortere variable danske udstedelser gennem 2011 præg af prisstigninger eksempelvis i forbindelse med sammenbruddet i Fjordbank Mors.

Der er også sket en vis udvidelse i forskellen mellem en risikofri rente og 3 måneders pengemarkedsrente – der er den rente, pengeinstitutterne låner penge af hinanden til på 3 måneders sigt. Forholdet (eller spreadet) bruges typisk til at måle den nervøsitet (eller kreditrisiko) der er i markerne for de usikrede interne lån mellem pengeinstitutterne. Spreadet er steget markant den seneste måned og ligger aktuelt på knap 70 basispunkter for både danske og europæiske institutter. Det skal dog sammenlignes med et spread på op til 200 basispunkter i oktober 2008, jf. figur 2.

Figur 2. Rentespread mellem 3 måneders rente og OIS-renten

Kilde: Bloomberg

Note: Forskellen mellem 3 måneders pengemarkedsrente (EURIBOR, USD LIBOR eller CIBOR) og overnight indeks swap (OIS) eller CITA er et ofte brugt udtryk for markedets opfattelse af den kreditrisiko, der måtte være ved udlån til et andet pengeinstitut.

NOTAT

18. august 2011

/tbf-dep

Spørgsmål nr. 5 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en beregning af hvor meget de statslige indskud fra Bankpakke II ville have været værd pr. dags dato, hvis der havde været indført en up-side ordning i forbindelse med indskuddene.

Svar

Spørgsmålet er kontrafaktisk. Det er ikke givet, hvordan den konkrete udformning af et instrument med upside (aktier, optioner eller lignende) ville have været, og en besvarelse ville desuden forudsætte kendskab til en række hypotetiske forhold:

- Ville kreditinstituttet have valgt at modtage statsligt kapitalindskud, hvis der havde været tilknyttet en statslig up-side?
- Ville størrelsen af indskuddet i givet fald have været den samme?
- Ville kursudviklingen siden datoen for indskuddet have været identisk med den faktiske kursudvikling?
- Ville en statslig up-side have betydet, at den faste kuponrente var lavere?

Da det ikke er muligt at skønne over betydningen af disse forhold, kan spørgsmålet ikke besvares meningsfuldt.

NOTAT

18. august 2011

/tbl-dep

Spørgsmål nr. 6 fra Socialdemokraterne

Der ønskes svar på, hvor stort et tab, der indtil nu har været i Roskilde Bank, samt om Det Private Beredskab indestår for dækning af disse tab. (Status for bankpakkerne s. 1, sidste afsnit:)

Svar

I forbindelse med Nationalbankens overtagelse af Roskilde Bank stillede Det Private Beredskab en garanti på 750 mio. kr.

Som led i aftalen med banksektoren om finansiell stabilitet har Det Private Beredskab betalt i alt 25 mia. kr. til staten, hvoraf 15 mia. kr. udgjordes af garantiprovisionen for den ubegrænsede statsgaranti og 10 mia. kr. udgjordes af en tabsindeståelse i forbindelse med Finansiell Stabilitet A/S's overtagelse af nødlidende institutter.

Finansiell Stabilitet A/S aflagde den 4. februar 2011 regnskab for Bankpakke I inklusive Roskilde Bank. Heraf fremgår det, at statens resultat på Bankpakke I kan opgøres til et overskud på ca. 2,5¹ mia. kr.

Dermed har Det Private Beredskab fuldt ud dækket de tab, der indtil nu har været i Roskilde Bank.

---

¹ Dette er opgjort efter et nettorealiseringsprincip, der bygger på salg af aktiver her og nu, jf. § 9 i lov om finansiell stabilitet. Anvendes et værdiansættelsesprincip, hvorefter aktiver afsættes i et mere kontrolleret tempo, som fx going concern princippet, vil værdierne forventelig være højere. Dette princip er anvendt i Finansiell Stabilitet A/S' årsrapport for 2010 fra april 2011, hvormed overskuddet på Bankpakke I forøges med godt 3 mia. kr.

NOTAT

18. august 2011

/tbf-dep

Spørgsmål nr. 7 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en uddybning af, hvorfor statens tab på de individuelle statsgarantier ikke kan blive større end værdiansættelsesrapportens resultater, herunder en uddybning af, om aktiverne ikke fortsat kan tabe værdi, så længe de er i Afviklingsselskabet. (Status for bankpakkerne s. 3, 3. og 4. afsnit)

Svar

I forbindelse med Finansiell Stabilitet A/S' overtagelse af en nødlidende bank fastsætter afviklingsafdelingen i Garantifonden for indskydere og investorer på baggrund af en foreløbig vurdering af aktivernes værdi en øjeblikkelig dividendeprocent.

I forbindelse med Amagerbankens kollaps var den øjeblikkelige dividendeprocent 59. Det betyder, at alle indskud, der ikke dækkes af indskydergarantien, i første omgang fik et hair-cut på 41 pct. Garantifonden indestår for, at uanset, hvad den endelige værdiopgørelse af den nødlidende banks aktiver måtte vise, kan indskydernes tab ikke overstige det initialt fastsatte hair-cut.

Efterfølgende gennemgås bankens bøger af to, uafhængige revisorer som led i den såkaldte due diligence proces, jf. lov om finansiell stabilitet. Herefter fastsættes værdiansættelsesprocenten endeligt. I tilfældet med Amagerbanken resulterede gennemgangen i en værdiansættelsesprocent på 84. Revisorernes vurdering kan indbringes for retten af enten det nødlidende pengeinstitut eller Finansiell Stabilitet A/S i indtil to uger efter offentliggørelsen. Dette skete eksempelvis i tilfældet med Amagerbanken, og det er dermed endnu usikkert, hvad den endelige værdiansættelsesprocent vil blive. Men det er givet, at den ikke kan blive lavere end 59 og sandsynligt, at den vil ligge tættere på 84.

Når afviklingen af banken efter en årrække er tilendebragt, kan det endvidere vise sig, at værdien af bankens aktiver har oversteget den endelige værdiansættelsesprocent. I så fald tilfalder den såkaldte earn-out konkursboet efter den nødlidende bank, og kurator fordeler midlerne i sædvanlig konkursrækkefølge. Såfremt slutresultatet er dårligere, dækker en tabskaution fra afviklingsafdelingen i Indskydergarantien det manglende beløb.

Dermed kan staten højst tabe et beløb svarende til det initiale hair-cut på statsgarantien i instituttet.

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

NOTAT

18. august 2011

/tbl-dep

Spørgsmål nr. 8 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en begrundelse for, hvorfor renteindtægterne er inddraget for 2012. (Status for bankpakkerne s. 3, tabel 1)

Svar

Renteindtægterne for 2012 er medtaget i opgørelsen, fordi institutterne tidligst har mulighed for at indfri det statslige kapitalindskud i løbet af 2012 (med en overvægt hend imod slutningen af 2012) og Danske Bank eksempelvis først i 2014. Der vil således være en renteindtægt af det samlede statslige kapitalindskud i størstedelen af 2012, og for de institutter, der efter aftalerne ikke har mulighed for at indfri eller af økonomiske grunde ikke kan indfri, i hele 2012.

NOTAT

18. august 2011

/btf-dep

Spørgsmål nr. 9 Socialdemokraterne

Der ønskes en redegørelse for den oprindelig aftaleteksts beskrivelse af indfrielsesvilkår for de statslige kapitalindskud. (Status for bankpakkerne s. 4, 2. afsnit)

Svar

Indregning af kapitalindskuddet i kreditinstitutternes kernekapital forudsætter, at der ikke er en fast løbetid. Derfor er det op til det enkelte institut at beslutte, hvornår indfrielse vil finde sted.

Med henblik på at kunne indgå i opgørelsen af institutternes solvens gælder dog i de fleste aftaler, at kreditinstitutterne først efter 3 år kan indfri de statslige kapitalindskud, mens indfrielse i et par tilfælde først kan finde sted efter 4 år og 11 måneder. Indfrielse skal godkendes af Finanstilsynet og forudsætter blandt andet, at de statslige kapitalindskud erstattes af kapital af en tilsvarende kvalitet.

Da det ikke er tanken, at staten på længere sigt skal være engageret finansielt i de danske kreditinstitutter, blev der indbygget visse incitamenter til indfrielse.

For det første fik institutterne et incitament til indfrielse derved, at det er dyrere at indfri efter det femte år. Konkret kan indfrielse ske til pari i de første 5 år, mens det i det 6. år skal ske til kurs 105, og fra det 7. år og frem skal ske til kurs 110.

For det andet vil det føre til stigende rentebetalinger, hvis kreditinstituttet på et tidspunkt vælger at betale udbytte i et sådant omfang, at aktionærenes (ejernes) afkast (opgjort på grundlag af aktiernes kursværdi på tidspunktet for det statslige kapitalindskud) overstiger den fastsatte kuponrente på kapitalindskuddet.

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

18. august 2011

11/03526-69

/tbf-dcp

NOTAT

Spørgsmål uden nr. fra Socialdemokraterne

Der ønskes en beskrivelse af øvrige EU-landes håndtering af bankkrak.

Svar

Det har ikke været muligt for Økonomi- og Erhvervsministeriet at give et fyldestgørende svar på det stillede spørgsmål indenfor den tid, der har været til rådighed.

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

NOTAT

18. august 2011

/ mkt -dep

Spørgsmål nr. 10 fra Socialdemokraterne

S. 1, 4. afsnit: Der ønskes en uddybende beskrivelse af begrebet 'haircut'.

Svar

Efter Bankpakke III udregnes der et haircut.

Haircuttet fremkommer i Bankpakke III ved, at Finansiell Stabilitet indgår en aftale med det nødlidende institut om at overtage alle instituttets aktiver og en del af dets passiver. Overtagelsen sker ved, at aktiverne værdisættes, og Finansiell Stabilitet overtager ikke-efterstillede forpligtigelser for et beløb svarende til aktivernes værdi. Den procentvise andel af passiverne, der ikke overtages, betegnes et haircut.

Er der fx aktiver for en værdi af 100 mio. kr. og passiver for 200 mio. kr., da er haircuttet 50 pct., og udækkede indskydere mister 50 pct. af deres indskud, og dækkede indskydere mister 50 pct. af deres indskud over 750.000 kr.

Efter haircut er der balance mellem aktiver og passiver, når det antages, at den ansvarlige kapital er tabt.

NOTAT

18. august 2011

/ mkt-dep

Spørgsmål nr. 11 fra Socialdemokraterne

11 a) Der ønskes en beskrivelse af, hvem der skal foretage beregningen af statens eventuelle haircut, samt hvem der skal fastlægge, hvor meget staten skal skyde ind i ekstra medgift.

Spørgsmålene henviser til Udvidelse af medgiftsordningen, side 2, 4. og 5. afsnit, hvilket omhandler model I

Svar

Der henvises til notatet om "Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning".

11 b) Der ønskes en uddybning af sætningen "...herunder at den individuelle statsgaranti *så vidt muligt* ikke følger med den overtagende bank". (udvidelse af medgiftsordningen, s. 2, 4. og 5. afsnit)

Svar

Der henvises til notatet om "Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning".

11 c) Der ønskes en af- eller bekræftelse af, at det er en antagelse med stor usikkerhed at fastslå, at staten kan få meromkostninger i forhold til den alternative afvikling, herunder beskrivelse af hvilke konkrete usikkerhedselementer, der er (Udvidelse af medgiftsordningen, s. 2, 4. og 5. afsnit).

Svar

Der henvises til notatet om "Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning".

11 d) Der ønskes en bekræftelse af, at fastlæggelsen af det statslige haircut er et skøn med usikkerhed, og at beregningen af den mulige statslige medgift dermed kan blive højere, end det endelige haircut viser sig at være. (Udvidelse af medgiftsordningen, s. 2, 4. og 5. afsnit)

Svar

Det bekræftes, at der er en væsentlig usikkerhed i beregning af det potentielle haircut for staten. Dette er en følge af den korte tidsperiode, indenfor hvilken haircuttet skal beregnes.

I begge modeller kan det derfor ikke afvises, at den statslige "medgift" i form af det potentielle haircut bliver højere, end det egentlige haircut under Bankpakke III ville vise sig at blive.

Se i øvrigt overvejelser i notatet om "Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning".

NOTAT

18. august 2011

/ mkt-dep

Spørgsmål nr. 12 fra Socialdemokraterne

12 a) Der ønskes en redegørelse for, hvem der skal foretage beregningen af, om afvikling efter denne model vil være mindre fordelagtig end afvikling efter Bankpakke III, herunder hvilke beregningsforudsætninger, der vurderes at skulle indgå. (Udvidelse af medgiftsordningen, s. 2, sidste afsnit)

Svar

Der henvises til notatet om uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning.

12 b) Der ønskes et eksempel på, hvornår afvikling efter denne ordning er mindre fordelagtig end en afvikling efter Bankpakke III.

Svar

Besvarelsen tager udgangspunkt i eksemplet fra notatet om udvidelsen af medgiftsordningen.

Det, der er afgørende for, om afvikling med udvidet medgift er mere eller mindre fordelagtig end Bankpakke III afvikling er, om de udækkede krav i den nødlidende bank udgør en forholdsvis stor eller forholdsvis lille del af bankens samlede balance.

Den ekstra medgift, som skabes af det tab, der ellers ville komme på den statslige garanti, skal være stor nok til at opveje de udækkede krav. Det er, som vist i eksemplet, kun tilfældet, hvis den forøgede værdi ved øjeblikkeligt salg af den grønne del af banken mindst svarer til værdien af det haircut, som private udækkede krav vil få ved en afvikling under Bankpakke III.

- Sølle Bank har en passiv side, som udover ansvarlig kapital består af dækkede indlån på 5 mia. kr., individuelle statsgarantier for 4 mia.kr. og udækkede krav for 1 mia.kr.
- Der fastsættes en foreløbig dividende procent på 75 pct.
- Indskydergarantifonden vil skulle udrede 1,25 mia.kr. – 25 pct. af 5 mia. kr. – i garantier til dækkede indskydere ved afvikling i Bankpakke III regi.
- Medgiften til et overtagende pengeinstitut, Sund Bank, kan i den eksisterende medgiftsordning derfor maksimalt udgøre 1,25 mia. kr.
- Der er lån for 4 mia.kr. med individuel statsgaranti i Sølle Bank, dvs. at statens haircut på 25 pct. i første omgang ville udgøre 1 mia. kr.

Det beløb, staten ville tabe på haircut, kan i den udvidede medgiftsordning alternativt anvendes til at supplere medgiften ved overtagelsen af Sølle Banks røde del.

- I den udvidede medgiftsordning er der dermed maksimalt 2,25 mia. kr. (1,25 mia. kr. + 1 mia. kr.) til rådighed for Sund Bank.
- Sund Bank overtager de udækkede krav. I dette eksempel er haircuttet på de udækkede krav 250 mio.kr.
- For at Finansiell Stabilitet og Indskydergarantien ved en overtagelse af det nødlidende institut ikke er stillet ringere end ved afvikling efter Bankpakke III, skal det gælde, at den forøgede værdi ved øjeblikkeligt salg af grøn del af Sølle Bank, frem for efter anvendelse af Bankpakke III, skal vurderes til mindst 250 mio.kr.
- Hvis Sølle Bank i eksemplet alternativt har udækkede krav for 3 mia. kr., udgør haircuttet på disse 750 mio. kr.
- I den udvidede medgiftsordning er der stadig maksimalt 2,25 mia. kr. (1,25 mia. kr. + 1 mia. kr.) til rådighed for Sund Bank.
- Sund Bank overtager de udækkede krav, som nu er på 750 mio. kr.
- For at Finansiell Stabilitet og Indskydergarantien ved en overtagelse af det nødlidende institut ikke er stillet ringere end ved afvikling efter Bankpakke III, skal det fortsat gælde, at den forøgede værdi ved øjeblikkeligt salg af grøn del af Sølle Bank, frem for efter anvendelse af Bankpakke III, skal vurderes til et beløb svarende til mindst haircuttet på de udækkede krav, og det vil nu sige 750 mio.kr. Det kan betyde, at anvendelsen af den udvidede medgiftsordning vil være mindre fordelagtig end afvikling efter Bankpakke III.

NOTAT

18. august 2011

/mkt-dep/kie-dep

Spørgsmål nr. 13 fra Socialdemokraterne

13 a) Der ønskes ligeledes her en bekræftelse af, at fastlæggelsen af det statslige haircut er et skøn med usikkerhed, og at beregningen af den mulige statslige medgift dermed kan blive højere end det endelige haircut viser sig at være. (Udvidelse af medgiftsordningen, s. 3, først afsnit)

Svar

Der henvises til notatet om "Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning".

13 b) Der ønskes en beskrivelse af, om sektoren vil blive pålagt fuld tabskaution ved uventede større tab på rød del. Herunder ønskes en beskrivelse af, hvor lang tid sektoren er bundet til at tabskautionere.

Svar

Finansiel Stabilitet A/S's overtagelse af hele det nødlidende pengeinstitut under model II, vil være forbundet med en restrisiko for staten, såfremt afviklingen i sidste ende viser sig at indebære tab.

For at sikre Finansiell Stabilitet A/S, herunder staten, imod dette tab, vil sektoren blive pålagt at stille den fulde tabskaution, ligesom ved Bankpakke III.

Sektoren vil være bundet til tabskautionen, indtil den endelige afvikling, dvs. indtil alle engagementer er afviklet.

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

NOTAT

18. august 2011

/ -døp

Spørgsmål nr. 14 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en forlods vurdering af, om modellerne karambolerer med EU's regler for statsstøtte.

Svar

Det er en forudsætning for de foreslåede modeller, at de er forenelige med EU's statsstøtteregler. Økonomi- og Erhvervsministeriet har allerede i denne uge haft kontakt til Europa-Kommissionen med henblik på indledende drøftelser.

Den nuværende medgiftsordning er godkendt af Europa-Kommissionen. Det er vurderingen, at den foreslåede udvidelse af medgiftsordningen ligeledes vil kunne erklæres forenelig med statsstøttereglerne, idet modellerne bygger på principperne i den godkendte medgiftsordning og fortsat er baseret på en konkurrencebaseret proces.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål nr. 15 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en redegørelse for, om de her foreslåede forlængelser af individuelle statsgarantier kan bringes i anvendelse sammen med de foreslåede justeringer af medgiftsordningen

Svar

Der henvises til notatet om ”Uddybning vedrørende udvidelse af medgiftsordning”.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål nr. 16 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en vurdering af, hvor høj risikopræmien forventes at være samt hvor lang tid den skal betales.

Svar

Der henvises til notat om "Uddybning af forslaget om statslig garanti i forbindelse med fusioner".

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål nr. 17 fra Socialdemokraterne

Der ønskes en vurdering af, hvor meget Nationalbanken forventes at skulle have i rente, hvis Nationalbanken skal yde lån til overtagende bank.

Svar

Det er endnu uafklaret, hvilken rente Nationalbanken skal have, såfremt Nationalbanken skal yde lån, men det kan lægges til grund, at forrentningen vil svare til det, der normalt er gældende, hvor Nationalbanken yder lån imod sikkerhed i form af eksempelvis obligationer.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål 18 fra Socialdemokraterne

Hvilken fordele/ulemper vil der være i at melde ud, at der er SIFI i Danmark?

Svar

En udmelding om, at der er SIFI'er i Danmark, kan bidrage til at mindske usikkerheden i markedet om, hvorvidt staten anerkender, at der kan være finansielle virksomheder, som har en sådan betydning for samfundet, at det ikke vil hensigtsmæssigt, at de fra den ene dag til den anden ikke længere eksisterer. Værdien af dette skal ses i lyset af, at anvendelsen af Bankpakke III tilsyneladende har skabt en vis usikkerhed om dette. Dette kan muligvis medvirke til, at den danske banksektor får en mere stabil adgang til finansiering.

Spm. 18.1:

Hvilke fordele/ulemper vil der være af at Danmark går forrest med udpegningen af SIFI?

Svar

Der lægges ikke op til, at der på nuværende tidspunkt skal træffes beslutning om eller på anden måde indikeres, hvilke pengeinstitutter der kan anses som SIFI'er i forhold til den danske økonomi. Forslaget er at nedsætte et udvalg, der skal udarbejde kriterier, på baggrund af hvilke der – formentlig i 2012 – kan udpeges danske SIFI'er.

Nogle lande, herunder Sverige og Schweiz, har allerede meldt ud, hvilke banker der anses for at være SIFI'er i disse lande, idet det bemærkes, at begge disse lande har en bankstruktur med få meget dominerende banker, der gør det ret entydigt at udpege SIFI'er.

Når der sættes navn på danske SIFI'er – formentligt i 2012 – må det forventes, at yderligere lande har udnævnt SIFI'er. Det bemærkes i den forbindelse, at der arbejdes på regulering af SIFI'er både internationalt og i EU-regi, hvorfor der ikke er tale om et selvstændigt dansk initiativ.

Spm. 18.2:

Hvilke fordele/ulemper vil der være for det danske samfund, udviklingen af banksektoren og kunderne af, at SIFI-udpegning de facto vil være en opdeling af danske pengeinstitutter i A- og B-institutter?

Svar

Der vil være tale om opdeling af få systemiske kreditinstitutter og en lang række almindelige kreditinstitutter. Det at blive udpeget som SIFI indebærer, at der pålægges et hårdere regime i form af højere kapitalkrav,

skærpet tilsyn og eventuelt andre skærpede krav. Endvidere indgår det i internationale drøftelser, at hvis SIFI'er kommer i problemer, så vil de kunne opsplittes.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål 19 fra Socialdemokraterne

Hvilke banker har Schweiz, Storbritannien og Sverige fremhævet som SIFI, herunder begrundelser for SIFI-status, forpligtelser og eventuelle overvejelser om krisehåndteringsinstrumenter? (Systemisk Vigtige Finansielle Institutioner – s. 1, 4. afsnit)

Svar

Regeringen i Schweiz har fremsat forslag om særligt høje kapitalkrav for to systemisk vigtige schweiziske banker - Credit Suisse og UBS. I forslaget forøges kapitalkravet til 19 procent af de risikovægtede aktiver, hvor 10 procent skal være i egentlig kernekapital og 9 procent kan være i betinget kapital i form af betinget konvertible obligationer (kendt som Co-Cos – Contingent Convertible bonds). Forslaget er endnu ikke vedtaget i parlamentet. Reglerne kan tidligst træde i kraft i begyndelsen af 2012, og der foreslås en indkøringsperiode indtil slutningen af 2018.

I Sverige har Finansinspektionen meldt ud, at de fire største banker er SIFI'er (Nordea Bank AB, Svenska Handelsbanken, SEB og Swedbank). Finansinspektionen har indikeret, at disse banker bør have et kapitalkrav på 15-16 %, hvoraf mindst 10-12 % skal udgøres af egentlig kernekapital. Der er endnu ikke truffet beslutning om de endelige kapitalkrav. Der pågår endvidere så vidt vides drøftelser af håndtering af nødlidende pengeinstitutter, herunder SIFI'er.

I Storbritannien har Financial Services Authority (FSA) indikeret, at SIFI'er skal have egentlig kernekapital på 10 %, og at det samlede kapitalkrav skal være op mod 20 %. Der er endnu ikke truffet beslutning om de endelige kapitalkrav, ligesom der ikke er sat navn på de britiske SIFI'er. Det må dog forventes, at de største banker - HSBC, Barclays, Royal bank of Scotland og Standard Chartered - vil blive defineret som SIFI'er. Der er etableret en afviklingsordning for nødlidende banker generelt.

Det kan i tilknytning til ovenstående bemærkes, at alle tre lande er kendetegnet ved, at et lille antal (som det fremgår 2-4) banker dominerer banksektoren med tilsammen meget store markedsandele, samtidig med at disse banker i væsentligt omfang har aktiviteter uden for det pågældende land og dermed balancer, der er betydelige målt i forhold til landenes BNP.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål nr. 20 fra Socialdemokraterne

Er det tænkeligt, at der vil være banker, som markedet anser for at være SIFI, som ikke vil blive udpeget som en SIFI? (– s. 1, sidste afsnit)

Svar

Det kan ikke afvises. Det bemærkes imidlertid, at det ikke er markedet, der skal afgøre, hvilke banker der er SIFI'er. Kriterierne vil blive fastsat i lovgivningen i forlængelse af ekspertudvalgets anbefalinger.

NOTAT

/cke-dep

Spørgsmål nr. 21 fra Socialdemokraterne

Hvad er begrundelsen for, at ekspertgruppen ikke skal se på, om der er banker, der bør splittes op for at reducere risikoen for betydelige samfundsmæssige tab, fx pga. stærkt tabsgivende forretninger i visse dele af koncernen med potentiel alvorlig afsmitning på resten af koncernen. (– s. 3, sidste afsnit)

Svar

Der ses internationalt på de krav, der skal gælde for SIFI'er, herunder om der skal ske en opsplitning, hvis instituttet kommer i problemer. EU-Kommissionen forventes at komme med forslag om regulering af SIFI'er i 2012.

Det er forventningen, at ekspertgruppen vil tage afsæt i det internationale arbejde, der pågår.

I Danmark findes der allerede en opsplitning af finansielle virksomheder, idet penge- og realkreditinstitutter, forsikrings- og pensionselskaber og investeringsforeninger er adskilt i selvstændige juridiske enheder.

Herudover har Finanstilsynet på nuværende tidspunkt adgang til at foretage ændringer af finansielle virksomheders organisering, hvis virksomheden er truet på eksistensen. Reglerne er blevet skærpet i forlængelse af den finansielle krise, så Finanstilsynet kan gribe ind tidligere end hidtil.

Det bemærkes, at udover økonomiske overvejelser vil tvangsmæssig opsplitning, hvor der ikke er tale om et nødlidende institut, rejse en række ekspropriationsmæssige spørgsmål.